

Een kwestie van smaak?

In de vorige les spraken we over waardeoordelen. In een waardeoordeel spreken we uit dat iets goed, slecht, mooi, lelijk, leuk, saai, lekker of vies is. Met deze uitspraken hoef je het niet eens te zijn. Wat je moeder mooi vindt, vind jij misschien juist heel lelijk.

We kunnen ook zeggen: waardeoordelen zijn **subjectief**. Het zijn meningen die niet voor iedereen gelden.

Niks lekkerder dan een hamburger!
Gewoon een natuurwet.

Feiten zijn **objectief**. Bekend voorbeeld: de wind waait van een hogedrukgebied naar een lagedrukgebied. Of je dat nu leuk of onprettig vindt heeft er niets mee te maken. Altijd en overal zal de wind van een hogedrukgebied naar een lagedrukgebied stromen. Een dergelijke natuurregel noemen we **universeel geldig**. Je kunt ook zeggen: het feit dat de wind zich zo gedraagt, geldt **overal** en voor **iedereen**.

Nu lijkt het misschien dat waardeoordelen volledig subjectief zijn. Niks 'geldig voor iedereen'. Puur een kwestie van smaak. Ik vind dit mooi en jij dat. Geeft niet, even goede vrienden!

Neem nou het volgende smaakoordeel.

Een driedubbele hamburger is echt het lekkerste wat er is!

Stel dat je het hier mee eens bent, maar je klasgenoten niet. De een vindt pannenkoeken veel lekkerder en een ander kiest voor een fruitsalade.

Daar zal je geen ruzie over krijgen, want je begrijpt dat dit gewoon een kwestie van smaak is. En het gezegde luidt: over smaak valt niet te twisten. Laat iedereen toch zelf bepalen wat hij lekker vindt!

Deze 'vrijheid voor iedereen' wordt al iets moeilijker als het over je lievelingsmuziek gaat.

Er is geen betere muziek dan die van One Direction!

Jouw favoriete popgroep is One Direction. Als dat niet zo is, neem je je eigen favoriet in gedachten. Je zusje houdt van K3 en je vader luistert alleen maar naar opera's. Kan hun muziek net zo goed zijn als die van One Direction? Slechts een kwestie van smaak? Grote kans dat je denkt: mijn zusje houdt van K3 omdat ze nog jong is. Als ze ouder en verstandiger wordt, zal ze One Direction ook echt beter vinden. En mijn vader? Die is gewoon al te oud om van goede muziek te kunnen houden.

Natuurlijk gun je ieder zijn mening, maar grote kans dat je denkt: mijn favoriete muziek is gewoon beter. Hele fanatieke fans denken zelfs: iedereen moet deze muziek goed vinden.

Nog veel minder tolerant zijn we bij het volgende voorbeeld.

Het martelen van gevangenen is een misdaad!

Een kwestie van smaak? Stel dat iemand (zonder grappig te willen zijn) beweert: martelen is leuk; ik zou het zelf wel willen doen.

Normaal gesproken vervult je dat met afschuw. Degene die dat beweert is gestoord! En de daders van martelen zouden ze streng moeten straffen. Niks geen kwestie van smaak. Een weerloos iemand martelen is gewoon misdadig! Ieder normaal mens zou dat moeten vinden.

Met andere woorden: een verbod op martelen zou universeel geldig moeten zijn.

Lees de volgende waardeoordelen en probeer (voor het gemak) je in te denken dat je het er mee eens bent. Wat vind je dan van elke uitspraak?

- Een kwestie van smaak. Iedereen mag zelf bepalen wat hij ervan vindt.
- Universeel geldig. Iedereen zou het hiermee eens moeten zijn.
- Misschien vind je dat het van allebei een beetje is. Dan geef je aan: allebei.

Belangrijk is natuurlijk of je kunt aangeven **waarom** je voor een bepaald antwoord kiest.

1. Macaroni zonder saus is bijna oneetbaar.

kwestie van smaak universeel geldig beiden, omdat

2. Rembrandt is de beste schilder van de wereld.

kwestie van smaak universeel geldig beiden, omdat

3. Rembrandt schilderde heel wat mooier dan onze buurvrouw die nu een jaar op schilderles zit.

kwestie van smaak universeel geldig beiden, omdat

4. Het is onrechtvaardig dat vrouwen in sommige landen geen auto mogen rijden.

kwestie van smaak universeel geldig beiden, omdat

5. Als je op internet iets te koop zet en na betaling de spullen niet levert, ben je een vuile oplichter.

kwestie van smaak universeel geldig beiden, omdat

6. Een Mercedes is heel wat mooier dan een Toyota.

kwestie van smaak universeel geldig beiden, omdat

7. Het uiterlijk van een auto is niet belangrijk; als die maar betrouwbaar is.

kwestie van smaak universeel geldig beiden, omdat

8. Het gebruik van doping bij wielrennen is oneerlijk.

kwestie van smaak

universeel geldig

beiden, omdat

9. Boksen is de spannendste sport.

kwestie van smaak

universeel geldig

beiden, omdat

10. Dat een fiets niet op slot staat is nog geen excuus om hem te stelen.

kwestie van smaak

universeel geldig

beiden, omdat

11. Koffie met suiker is veel lekkerder dan zonder.

kwestie van smaak

universeel geldig

beiden, omdat

12. Kleding ontstaan door kinderarbeid is fout en zou je niet moeten kopen.

kwestie van smaak

universeel geldig

beiden, omdat

13. Bach is wel een beroemde componist maar zijn muziek is niet om aan te horen.

kwestie van smaak

universeel geldig

beiden, omdat

14. De vrouw die in het water sprong om een kind te redden, is een held!

kwestie van smaak

universeel geldig

beiden, omdat

Een kwestie van smaak? Als het over eten gaat wel. Dat vindt waarschijnlijk iedereen. Maar als het over ethische zaken (goed en kwaad) gaat, ligt dat heel anders. Moorden, martelen, stelen en bedriegen zijn daden die voor iedereen fout zijn. Degenen die dit een kwestie van smaak noemen, zijn in onze ogen niet helemaal goed bij hun hoofd.

Je kunt zeggen dat **(belangrijke) ethische oordelen universeel geldig zijn**. Begrijpelijk dus dat bijvoorbeeld diefstal en moord in alle landen ter wereld strafbaar zijn. En ook dat men universele rechten voor de mens heeft opgesteld.

Om over na te denken

15. Ethische oordelen kun je omzetten in (spel)regels:
- Je moet de waarheid spreken.
 - Je mag elkaar niet bedriegen.
 - Je moet trouw zijn aan je geliefde.

Noem nog enkele ethische regels.

16. Welke van bovenstaande regels zijn ook in de Nederlandse strafwet vastgelegd?

17. Hoe zou het komen dat men overal de belangrijkste ethische regels wil volgen? Denk eraan hoe het zou zijn als die regels er niet waren.

Extra

18. Vrijwel alle mensen die verstand van muziek hebben, vinden de muziek van Bach mooier dan kinderliedjes. Alleen maar een kwestie van smaak of toch niet? Waarom?

